

Şair Yazar Efkân Ötğün İle Edebiyat Ve Sanat Üzerine

– F.Ç.Kabadayı · 24 Ocak 2016

Ruhunuzda naiflik, zarafet yok ise yazdıklarınız şiir değil, şirret olur.

EFKAN ÖTKÜN

“Evdeyim işte. Ekmek sepetinde dünden kalma çeyrek ekmek, iki yumurta, acı biberim de var. Hele bir de sulu Ayaş domatesi varsa oooh deymen benim keyfime.

Soğanı öyle bir ince, ince kıyarım ki, gözlerim yaşarır. Görenler yalnızlığıma ağladığımı sanır.

Rabbime şükürler olsun biber öyle bir acı ki benim acımdan daha acı. Domates kabuğundan ayrılır. Soğanlar pembeleşinceye kadar kavrulur birkaç acı biber derken domates eklenir, bir tutam tuz benim tadım kadar ve yumurtalar çırpılarak eklenir.

Bu arada sofram da hazır, lütfen siz de buyurun. Kurulum başköşeye karşımda yalnızlığım...” diyor kendisini tanıtırken. Bu cümlelerinden bile onun ne kadar mütevazı, hayat dolu, küçük şeylerle mutlu olabilen bir kişiliğe sahip olduğunu anlamak mümkün.

Kimine göre günümüzün genel kabul görmüş kurallarını hiçe sayan bir muhalif, kimine göre kabına sığmayan erişkin bir çocuk. Fırsat buldukça zamanı hoyratça kullanan, yaşamı seven ve an’ı an içerisinde tüketen bir çılgın. Boş zamanının büyük bir bölümünde kendisini ait hissettiği Bombus Sanat Kültür Merkezinde dostlarıyla bir araya gelerek sanat ve edebiyata dair sohbetler yapan bir entelektüel. Azeri Türk’ü olmasına rağmen oldukça iyi bir Anadolu Türkçesiyle konuşan ama en çok şair yazar olarak tanınan bir beyefendi...

Şimdi onu biraz da kendi anlatımlarından tanımaya ne dersiniz?

“Sayın Efkân Bey, öncelikle beni kırmadığınız için teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz diyerek nasılsınız diye sormak istiyorum.”

Böylesi güzel bir konunun konuşulacağı, sanatın ve edebiyatın, özellikle de şair ve şiirin irdeleneceği bir sohbete davet etmiş olmakla beni onurlandırdınız. Asıl ben teşekkür ederim efendim.

“Hüma Efkân olarak tanınıyorsunuz, bunu biraz açıklayalım mı?”

Hüma'nın anlamını biz edebiyatçılar olarak biliriz ki, bazı mitlerde özellikle Türk ve Fars kültüründe ya da edebiyatında geçen efsanevi bir kuştur. Çoğu kez cennet kuşu olarak da adlandırılmaktadır. Aynı zamanda Türk mitolojisinde bereketi ve gücü temsil etmektedir.

Bu mit Türk kültürüne öylesine sirayet etmiş ki Osmanlılarda Divan-ı Hümayun adıyla bilinen bir nevi bugünkü adıyla Yüksek Mahkeme diye bildiğimiz yargının en üst makamını oluşturmaktadır. Ki bütün bunları dikkate aldığımızda bir şair olarak neden ve niçin sorusunu sormadan, dostlarımın edebiyatta dilimin keskin olduğunu da söylemeleri üzerine kendime "Hüma" mahlasını uygun gördüm. Çünkü Edebiyatta ne kadar yetkin olursanız o kadar kalıcı olursunuz. Bütün mesele bundan ibarettir.

"Edebiyata, sanata, resme, tiyatroya olan ilginizi biliyor ve takdir ediyoruz. Üreten, düşünen, çalışan insanları seviyorum. Sanatla iç içe olan Efkan Ötğün'ün kapısı acaba ne vakit aralandı da bu sanat dalları birer birer içeri girdi?"

Biz Türk insanı olarak edebiyattan, sanattan ve de üretimden tarihin hiçbir döneminde geri kalmış bir toplum değiliz. Ne var ki biz Türkler kendi tarihimize o kadar yabancıyız ki, bu yüzden bazen kendimizi inkâra bile düşeriz. Oysaki Altaylardan beri hatta daha öncesinden gelen köklü bir kültüre sahibiz. Bugün batı medeniyeti dediğimiz o yapay medeniyet bile Altaylarda yaşayan Türk Kültürü ve sanatının gizemini çözebilmiş değiller.

Benim sanata, resme, tiyatroya ki bütün bunların toplamı edebiyattır, kültürdür. Herkesin malumu olduğu üzere, özellikle resim ve şairlik öğretilerle kazanılacak bir uğraşı alanı değil.

Resim doğuştan gelen bir yetenek, şairlik ise ruh işidir. Ruhunuzda naiflik, zarafet yok ise yazdıklarınız şiir değil, şirret olur.

Tiyatroya gelince; Klasik Türk insanları gibi kahve kültürünü sevmem. Bu yüzden zamanımın geniş bir kısmını başta tiyatro olmak üzere resim sergileri ve sinemaya giderek değerlendiririm. Çevremde onlarca tiyatrocü dostum vardır. Tiyatro oynamaktan ziyade tiyatro oyunu yazmayı ve o duygularla yazdığım oyunu yönetmeyi uygun gördüm. Şu anda da provaları süren tek kişilik ve tek perdelik oyunum provadadır. Yakın zamanda seyircisiyle buluşacağını ve ses getireceğini umut ediyorum.

"Sanat adına ne güzel haberler bunlar... Bir söyleminizde "Zaman ve mekân kavramı; bazen kendini bende arar. Ya da tarifi zor hüznümü nereden ve kimden aldığımı arayışındandır gezgin oluşum," diyorsunuz. Gezmeyi seven bir yapınız var. Yazdığınız oyun nedeniyle turnelere çıktığınızı da biliyoruz. Bu söyleminizle okurlarınıza neler anlatmak istediniz?"

Evet, bu konuya değinmiş olmanız inanın beni de çok mutlu etti. “Zaman ve mekân kavramı; bazen kendini bende arar. Çünkü zamanı en iyi değerlendirenlerden biri olarak düşünüyorum. Bulduğumuz zaman diliminde bulunduğumuz yaşın hiçbir hükmü yoktur. Önemli olan bulunduğunuz yaşta bulunduğunuz zaman dilimine ne kadar ayak uydurmuş olmanızdır.

Örneğin, Ankara'nın en işlek ve en kalabalık caddelerinden biri olan Yüksel Caddesi trafiğe kapalıdır. Bu caddenin en kalabalık noktasında durup bir grup gençliğe “sizi seviyorum!” diye haykırabiliyorum. Tabi bazen gençler arasından bu ülke adeta deli üretiyor dediği bile olur. Ama bu benim umurumda olmaz. İşte tam da bu noktada zaman ve mekân kavramı ister istemez kendisini bende arar.

Gezgin oluşumun ise turnelerle hiçbir alakası yoktur. Yaratıcı yerküreyi bizim için yaratmışsa, mutlaka geçerli bir nedeni vardır. İşte belki de bu nedeni keşfetmek içindir. Kim bilir belki de öğrenme arzusudur.

“Çılgılık isimli oyununuzdan konuşalım istiyorum, Soma Faciasını yazmak tiyatro olarak sergilemek fikri nasıl oluştu? Oyuna ilgi nasıl, oyuncular eminim böyle bir rol üzerinde çalışırken duygusal anlar yaşanmış olmalı. Yanılıyor muyum?”

Yanılmadığınızı söyleyebilirim. “Soma faciası (ÇIĞLIK)” adlı oyunum aslında Soma faciasına atfedilmiş, “SUS” adlı kitabımda da geçen bir şiirimden esinlenmiştir. İmgeye bağlı kalarak, biraz da empati oluşturarak, o göçük altında ben kalmış olsaydım neler konuşur, neler yaşadığımdan hareketle kaleme alındı.

Bu oyunu yazmamda bana destek veren Türkiye'nin tanıdık siması Tiyatro oyuncusu ve sanat yönetmeni olan sevgili arkadaşım, dostum; Mehmet Nurkut İlhan oldu. Ki zaten bu güzel oyunu kendisi oynamayı üslendi.

Daha da önemlisi bugüne kadar yazarlarımızın ve de sanatçılarımızın belleğinden silinmeye yüz tutmuş bir realiteyi gündeme taşıyarak sahnelemiş olmamız, ister Hükümetler ister ise işverenler nezdinde bir farkındalık oluşturacağı inancındayım. Ayrıca oyunumuz prömier yapacağı gün itibarı ile en geniş seyirci kitlesine ulaşacağımızı düşünüyorum.

“Ankara’da yaşıyorsunuz. Hem yoğun çalışma hem diğer faaliyetler, Efkan Bey zamanını nasıl ayarlar, bir gün de neler yapar?”

Evet, Ankara’da yaşıyorum ve ben düzeniyle, entelektüel insanlarıyla bu kentin hayranıyım. Yoğun çalışma hayatı deyince aklıma geldi. Biz Türk insanı, özellikle de büyük kentlerde yaşıyorsak, kendimizi yalnızlığa mahkûm etmek için elimizden geldikçe yoğun bir gayret gösteririz. Çünkü sığınacak bir

bahanemiz olmuştur. “Yahu sen nerelerdesin?” Sorusuna vereceğimiz cevap hazır; “azizim hiç sorma, Yoğun kent yaşamı, stresli ortam, düşük gelir seviyesi” vs. vs. cevaplar verilir ve insanlar kendilerini akladıklarını sanır. Oysaki ben kendime, işime, dostlarıma oldukça bol zamanım vardır. Hem bunun maddi külfeti de yoktur. Yeter ki çevremizde insan biriktirmesini, insan tasarruf etmesini bilelim.

Son şiirlerinizden “Sen ölme yar ben öleyim” şiirinizi beğenmiştim. Fakat sizin seçtiğiniz bir şiiri okurlarımızla paylaşmak istiyorum müsaadenizle.

Bu beni çok mutlu eder. Şairler, şiirlerini okuyucuları okusun diye yazarlar.

KÂBUSUM OLUYORSUN

Yapıştıkça yapışıyor üstüme nefretin
Söyle kefen miydi giydirdiğin
Siluetinin ardından bile kanatır bakışların
Mimiklerinin gölgesinde gizlenen ihanetlerin
Yağmur yoksunu topraklar gibi çorak
Ve çatlamış dudakların

Rengi solmuş yanaklarından
Kanayarak sızar aşka olan hasretin
Varsay ki bakışlarınla öldürdün beni
İzin ver de öpeyim
Öpeyim nefretten çatlamış dudaklarını

İstersen tabutlar dolusu kin kus
Musallaya kazı resmimi
Geç aynanın karşısına, yağdır seviyesizce küfürleri

Ve tükür aynaya
İslansın gerginlikten çatlayan tenin
İkna edemezsen kendini
kaldır da bir uçurumun yamacından at beni

Bir kez olsun dürüst ol kendine!
Sıyrılı içine sindirerek konuştuğun yalanlardan

Farzet hiç tanımadın beni
Farzet geceler boyu sevişmedin benimle
Sevişmedin geceler boyu çılgınlar gibi
Ve farzet bir ölünün koynunda uyudun
Öyleyse bir ölünün gözünde gör beni

Hayal mi dedin
Hayaller geleceğe dair olur
Oysa, geleceğin yok senin
Ha bire bileyleyip durmaktasın kınından çıkardığın dilini

Haykır da rahatla bari
Sinirden gerilmiş yüzün

Sıktıkça dişlerini
Dudağını kanatıyorsun

Kasıldıkça kasılıyor
Vurup, vurup tenimi yaralıyorsun

Susarak çığlıklar atmak istiyorsun
Olmuyor
Olmuyor işte
Kendini ahraz çığlıklarla kahrediyorsun

Hadi susma konuş
İnsan mutsuzlukla beslenir mi hiç
Ne garip değil mi
Sen, benim mutsuzluğumdan besleniyorsun

Artık mutlu ol
Dik dur
Kendinle gurur duy ve övün

Asık suratın
Nefretle bakan gözlerin
Çatık kaşların
Aslanpençesi gibi sıkılmış dişlerin
Gerginlikten çatlayarak kanayan sinir uçlarınla

Sen en iyisisin

Söyle;

Suretinden akan o kini, nefreti nasıl gizleyeceksin

Artık yeter, yeter artık

Benden ne istiyorsun

Kaldır yanında durduğun sandukanın kapağını

Tanıyabilecek misin içinde yatan ölüyü

Kanı çekilmiş, dudakları kireç beyazı gibi

Eğil de hissetmeye çalış soğuk nefesini

Tut omuzlarından salla meftayı

Haykır son kez

Haykır nefret ediyorum diye

Dinsin artık kinin nefretin

Son bir kez soluklan ve eğil dudağımdan öp beni

Gözün aydın

O ölü benim

Ben, hakkımı helal ediyorum

Çünkü seni çok seviyorum

Sen benden nefret ederken

Ben seni aşkla sevdim

Daha fazla çirkinleşme n'olur

Sen bende giderek azalıyorsun

Tabutta bile kâbusum oluyorsun...

“Efkan Bey, şiir sizin için çok önemli... Oldukça fazla şiiriniz de var. Şiir denince aklınıza gelen kelimeler nelerdir? Şiir nasıl olmalıdır?”

İşte bu soruyu çok sevdim. Ayrıca sizin gibi deneyimli birinin bu soruyu sormaması hata olurdu diye düşünmeme sebep olurdu.

“Şiir nasıl olmalıdır?” Şiirden ziyade şair nasıl olmalıdır daha bir güzel soru olurdu. Şöyle ki, birçok antoloji sayfasında şiir adı altında paylaşılan kırık dökük yazılara, iyi diyebileceğimiz şairler bir bakmışsınız iltifatlar yağdırıyor. “Oh azizim kalemin susmasın, vah hocam yürek sesiniz susmasın vs. vs. Haksız ve de yersiz iltifatlar. Doğal olarak da parası olan şiir yazdığını zannederek kitap çıkarıyor.

Şiiri bir kalıba sokmak kadar korkunç bir şey yoktur. Elbette türlerine göre değerlendirilir. Lakin ben hece yazmayı sevmem yazanlara da saygı duyarım. Bu demek değildir, hece şiirim yoktur. Elbette bir kitabım tamamen hece olarak yazılmıştır. Özellikle serbest nazım yazmayı heceye yeğlerim. Hele bir de sosyal içerikli imge düşerse satırlarıma dilim kılıçtan keskin olur. Ki gerçek bir şair de adalet terazisini iyi kullanmalıdır.

Hz. Ali'nin dediği gibi; "Bir başkasına yapılan haksızlığa ses çıkarmayanlar, zamanla kendi haklarını ve akabinde onurlarını yitirirler."

"Her şiir yazan şair midir? Şair olmak için şiir yazmak yeterli midir sizce? Siz de her şiir yazanın/yazdığını sananın kendini şair ilan ettiğinin bilincinde birisiniz."

Ne yazık ki son elli yıldır ülkenin yetiştirdiği şairler iki elin on parmağını geçmeyecek sayıdadır. Elbette her şiirin şiir olmadığı gibi her şiir yazan da şair değildir. Başta belirttiğim gibi; bir teknik resmi sonradan öğrenebilirsiniz, iyi bir duvar ustası olabilirsiniz, çok güzel yemekler yapabilirsiniz ve ya iyi bir terzi olabilirsiniz. Ama şair olamazsınız.

Çünkü şairlik sonradan öğrenilen bir olgu değildir. Şairliğin mektebi de yoktur. Çünkü şairlik ruh işidir. Letafet, hitabet, zarafet, naiflik özellikle de edebi kültür ve adalet gerektirir. Bunlardan bir ve ya birkaçı eksik ise, günümüz antoloji sayfalarında ego tatmininden öteye geçmeyen vasıfsız bir yazıdan başka bir şey olmaz.

Beğendiğiniz, okuduğunuz şairler kimlerdir, birkaç isim verebilir misiniz?"

Başta Mevlana olmak üzere kitaplığımda başucu eseri; Nazım Hikmet, Ümit Yaşar Oğuzcan, Abdurrahim Karakoç, Can Yücel ve daha birçok şair.

"Resamlık da var sizde. O halde sormak istiyorum "Bir resim ne zaman biter?"

"Bir resim ne zaman biter?" Özünde yaşama dair çizdiğimiz resimler doğumla başlar ölümle biter. Her yaşanan olumlu ya da olumsuz fırça darbeleri hayat dediğimiz tuvalde belirgin bir biçimde yerini alır. Ne kadar renkli yaşarsak resmimiz o kadar güzel olur. Abidin Dino mutluluğun resmini çizememiş ama bir şair betimlemeleriyle mutluluğun ana hatlarını belirleyebilir.

"Sizce Türkiye'de edebiyata olan ilgi nasıl? Yazarlar yeterince kitap okuyor mu? Bunun sebebi yoğunluk mu ya da beden/beyin yorgunluğu mu?"

Yapılan araştırmalar kitap okuma konusunda sınıfta kaldığımızı söyler. Yazarlar elbette kitap okur önemli

olan şairler kitap okuyor mu? Ne yazık ki kanaatimce şairler pek kitap okumuyor. Bu yüzdendir de şiir tadında şiir diyebileceğimiz çok nadir eserler var.

“Yazmaya yeni başlayan gençlere neler önerirsiniz?”

Yazmak isteyen ve hatta çok da güzel yazan gençlerimiz var. Yazmak isteyen gençlerimize öncelikle çokça kitap okumalarını tavsiye ederim.

“Efkan Bey yirmi yıl sonra kendisini edebiyatın, sanatın neresinde görmek istiyor?”

Kendimi edebiyatın, sanatın neresinde görmek istiyorum. Şunu herkes iyi bilmelidir ki yirmi yıl sonra da yüz yıl sonra da herkes hak ettiği noktada olur. Fakat bunu medyatik olma anlamında sorduysanız, hiçbir zaman öyle bir kaygım olmadığı gibi zaman zaman görsel ve işitsel medya kuruluşlarından davetler aldım. Radyo programım oldu. Fakat hak ettiğiniz noktada olup olmadığınızı ölçmek için bu bir yol değil. Sadece medyatik olursunuz. Ünlü olursunuz ve bir müddet sonra yok olur gidirsiniz.

“Friedrich Nietzsche ‘İnsan yazarken sadece anlaşılacak değil, muhakkak ki aynı zamanda anlaşılmamak da ister.’ diyor, katılıyor musunuz?”

“Friedrich Nietzsche” için belki bu söylem doğrudur. Ya da hayatın başka alanlarında özellikle de özel yaşamında gizemli olmayı tercih edebilirler. Fakat söz konusu edebi eserler ise, resim, heykel, roman ve şiir gibi konularda yaratıcı oldukça şeffaf ve anlaşılır olmalıdır.

“Sus isminde bir şiir kitabınız var, eserin basım aşamasındaki heyecanınızı, ilk elinize geldiğinde duygularınızı varsa çektiğiniz sıkıntıları ve okura ulaşmasını bizimle paylaşır mısınız?”

Malumunuz siz de kitaplarınızı çıkardığınızda farklı ve de hoş duygular yaşadınız. Kitaplarımın kapak tasarımından tutun da sayfa dizgisine kadar kendim yaptığım için herhangi bir sorunla karşılaşmadım. Okurlarımla buluşmasında ise etkinlikler ve imza günlerimizle sağlıyoruz. Bunun dışında yayıncımın Kitap Yurdu ve d&r ile anlaşması var.

“Diğer kitaplarınız hakkında da okurlarımıza bilgi verelim mi?”

Her şeyiyle basıma hazırlanmış olan 14 kitabım hazır haldedir. Ne var ki Kültür Bakanlığımızın şair ve yazarlara verdiği destek komik denecek düzeydedir. Bu yüzden de emeklilik sonrası bekliyorum.

“Yeni eserler var mı merak ettim. Nasıl bir eser bekliyor okurlarınızı?”

Bu yılsonu İstanbul TÜYAP Kitap fuarına yetişecek biri şiir, bir diğeri öykü roman olmak üzere iki kitabım çıkacak.

“Okurlarımıza iletmek, paylaşmak, duyurmak istediğiniz her hangi bir nokta var mı?”

Sadece sevsinler. Severek çoğalsınlar. Çığ gibi büyüyecek bu sevgi yumağıyla dünyada barışı, huzuru, kardeşçe yaşamayı vazgeçilmez bir değer olarak görsünler. Tabii ki bunu yaparken de bolca kitap okusunlar.

“Efkan Bey, vakit ayırdığınız için teşekkür ediyorum, başarılarınız daim olsun diyorum. Sizi tanımak güzeldi. İyi çalışmalar diliyorum efendim.”

Bu güzel sohbet için Ben teşekkür ederim efendim. Her şey gönlünüzce olsun. Başarılar efendim.